

Siyasa Belgesi-9

28 Mart 2022

Özet

Prof. John Keane, su baskınları ve yangınlar, küresel veba, canlı türlerinin yok olması, sona ermeyen savaşlar, azalmakta olan Amerikan gücü, Batı'nın manevi çöküşüne dair tartışmalar, demokrasiye karşı derinleşen hoşnutsuzluk ve Yeni bir küresel Çin imparatorluğunun doğuşu gibi belirsizliklerin arttığı bir dönemde "kesinlik" kavramını tartışmaktadır. Halk arasında kötümserliğin popülaritesinin artmasının sebeplerini tartışırken bu ruh halini ve bu felaket zihniyetini sekiz konuyu analitik olarak inceleyerek sorgulamaktadır.

Belirsizlik Çağında mı Yaşıyoruz?

Prof. John Keane

Prof. Keane, bilim insanları, politikacılar ve vatandaşlar arasında, gezegenimizin ve insanların ciddi bir siyasi belirsizlik döneminden geçtiğine dair her geçen gün artan bir uzlaşımın olduğunu iddia etmekte ve su baskınları ve yangınlar, küresel veba, canlı türlerinin yok olması, sona ermeyen savaşlar, azalmakta olan Amerikan gücü, Batı'nın manevi çöküşüne dair tartışmalar, demokrasiye karşı derinleşen hoşnutsuzluk ve yeni bir küresel Çin imparatorluğunun doğuşu gibi gelişmelerin bu artan belirsizliğe neden olan faktörler olduğu konusunda iddialar olduğunu ifade etmektedir.

Akademisyenler ve vatandaşlar arasında kötümserliğin popülaritesinin artmasına dikkat çekerek medyanın yada teknolojiye dayalı bilgi-paylaşımının bu süreçteki etkisini vurgulamaktadır. Bu yeni kötümserliğin doğruluğu ya da olasılığı hakkında karar vermek için izlenen metodolojiyi sorgulamakta ve dogmatik bir şekilde kötümserliği savunanların hiper belirsizliğin hâkim olduğu yeni bir dönemin geldiğine yönelik iddialarının şüphelerle dolu olduğunu vurgulamaktadır. Bu zor sorulara açık bir şekilde nasıl cevap verebileceğimizi bilmediğimizi ve geçmiş tüm dönemlerle karşılaştırdığımızda ve kendi şanssızlıklarımızı geçmiştekilerle kıyasladığımızda, belirsizlik kavramına yönelik tecrübenin sınıflandırılmasının ve ölçümünün bile zorlukla yapıldığını ortaya koyarken, belirsizlik kavramının tanımının bile belirsiz olduğunun vurgulamaktadır.

Prof. Keane bu ruh halini ve bu felaket zihniyetini birbiriyle ilişkili sekiz maddeyi analitik olarak inceleyerek sorgulamaktadır. İlk olarak kötümserlik olarak tanımladığımız mevcut zorlukların geçmiş dönemlerde yaşanan zorluklarla, özellikle 20. yüzyılın ilk yarısında yaşanan büyük küresel ekonomik kriz, İspanyol gribi olarak adlandırılan ve I. Dünya Savaşı öncesinde ve hemen sonrasında dünya nüfusunun %5'ni öldüren salgın, imparatorlukların dağılması, totalitarizmin yükselmesi ve parlamenter demokrasilerin ortadan kaldırılması, 100 milyondan fazla asker ve sivilin hayatına mal olan yıkıcı küresel savaşlar gibi olaylar ile nasıl kıyaslanacağını sorgulayarak tarihi bilmenin önemini vurgulamaktadır.

Kötümserlik olarak tanımladığımız mevcut zorlukların geçmiş dönemlerde yaşanan zorluklarla, özellikle 20. yüzyılın ilk yarısında yaşanan büyük küresel ekonomik kriz, İspanyol gribi olarak adlandırılan ve I. Dünya Savaşı öncesinde ve hemen sonrasında dünya nüfusunun %5'ni öldüren salgın, imparatorlukların dağılması,

28 Mart 2022

totalitarizmin yükselmesi ve parlamenter demokrasilerin ortadan kaldırılması, 100 milyondan fazla asker ve sivilin hayatına mal olan yıkıcı küresel savaşlar gibi olaylar ile nasıl kıyaslanacağı?

İkinci olarak, belirsizliği tanımlamanın mantıklı olup olmadığı konusunu tartışmakta ve kesinlik ve belirsizlik konularındaki tartışmaların Shakespeare'in deyimleriyle dünyanın çivisinin çıktığı dönemlerde arttığını öne sürmektedir. Bunun şaşırtıcı olmadığını çünkü yalnızca insan yaşamı veya zamanın akışına tabi olmayan insan dışı yaşamın herhangi bir kesinlikle tanımlanabileceğini ifade etmektedir. Kesinlik ve belirsizliğin bir geçmişi olduğuna ve belirsizlik üzerine düşüncelerin çözülme zamanlarında arttığına dair bu anlayışın, bazı önemli metinlere bakarak doğrulanabileceğinin temel bir kural olduğunu hatırlatmaktadır.

Üçüncü olarak özellikle Ludwig Wittgenstein tarafından yazılan "Kesinlik Üzerine" adlı esere atıfta bulunarak kesinlik konusundaki eserlerin önemini ele almaktadır. Wittgenstein eserindeki günlük yaşamın yansımaları kesinlik ve belirsizlik konularının günlük yaşamın konuları olduğunu hatırlatmaktadır. Özellikle alışkanlıkların belirsizlikle başa çıkmak konusundaki önemini vurgulamakta ve alışkanlıkların günlük yaşam için hazır olmamızı sağladığının ve hayatımızın önemli bir bölümünü oluşturan sosyal medya tarafından maruz kaldığımız tehditlerle mücadele etmemizi kolaylaştırdığının altını çizmektedir.

Dördüncü konu olarak, "hakikat" sorusunu gündeme getiren "kesin bilgi" konusunu tartışmaktadır. Yine Wittgenstein tarafından yazılan esere atıfta bulunarak, dünyada kesin bilgi kavramının her daim tartışmaya açık olduğunu ve nihayetinde bunun da bir varsayıma dayandığını ifade etmektedir. Wittgenstein'in herhangi bir şart, zaman ve mekânda kesin olarak kabul ettiğimiz bilginin geçmiş varsayımlara bağlı olduğuna yönelik temel iddiasına dikkat çekmektedir. Ayrıca, Wittgenstein'in etrafımızdaki tüm kesinliklerin, yani kendi bildiğimiz bilginin kesinliğinin, daima yapılandırılmış olduğunu, onun dil oyunları dediği şeyin bir parçası olarak üretildiğini ve "öngörülemeyen ve beklenmeyen belirsizliği

dışındaki hiç bir şeyin kesin olmadığını" ifade etmeye çalıştığını belirtmektedir.

Beşinci konu ise "terse dönmüş iyimserlik" olarak tanımladığı kötümserliktir. Felaketçiliğin çekiciliği tamamen kesin olmasından kaynaklanmaktadır ve bu konuda belli bir baştan çıkarıcılığa sahiptir. Buradaki paradoks, dünyanın feci bir sona yaklaşmakta olduğu inancı olan felaketçilik belirsizliği ortadan kaldırmayı amaçlayan bir tür kesinliktir. Zamanımızın kötümserliği gezegenimizin geçmişte dağların alt üst oluşu, büyük su baskınları veya canlı türlerinin yok olması gibi ani ve yıkıcı olaylar tarafından nasıl şekillendirildiğine dair jeolojik teorilerle bir paralellik göstermektedir.

Prof. Keane kesinlik ve belirsizlik ile demokrasi arasındaki oldukça hassas ilişkinin altıncı önemli nokta olduğunu öne sürmektedir. Günümüzün yeni despotizmleri de dahil olmak üzere her tür rejimin belirsizliği gizleyerek yönetmeye çalıştığını; fakat paradoksal olarak, diktatörlerin kendilerinin belirsizlikle dolu, entrika, suikast ve halk isyanı korkularının pençesinde olduklarını ileri sürmektedir. Demokrasi ile belirsizlik arasındaki ilişkiyi irdelemekte ve yolsuzlukla mücadele kurumları, araştırmacı gazeteciler, bağımsız mahkemeler ve periyodik seçimler gibi kurumların yardımı ile demokrasiyi gözetim mekanizmasının belirsizliği azalttığını; demokrasiyi gözetim mekanizmasının insanların gerçeklik konusundaki algısını artırdığını öne sürmektedir.

Yolsuzlukla mücadele kurumları, araştırmacı gazeteciler, bağımsız mahkemeler ve periyodik seçimler gibi kurumların yardımı ile demokrasiyi gözetim mekanizması belirsizliği azaltmakta ve demokrasiyi gözetim mekanizması insanların gerçeklik konusundaki algısını artırmaktadır.

Yedinci olarak kesinlik konusu gündeme getirmekte; gerçek demokrasilerin vatandaşlara kesinlik konusunda güvenli cankurtaran rolü oynadığını ve yazılı bir Anayasanın, gücün kullanılma biçimindeki belirsizliği azaltmaya yönelik bir kurallar dizisi olduğunu belirtmektedir. Prof. Keane,

28 Mart 2022

belirli dönemlerde yapılan seçimler, seçimlerin izlenmesi, seçim gözlemcileri, gelecek nesil komisyonları, kamu soruşturmaları gibi kurumların vatandaşlara ve onların temsilcilerine gücün nasıl kullanıldığı konusunda kesinlik ölçütü getirme yöntemleri olduğu ifade etmektedir. Nobel ödüllü ekonomist Daniel Kahneman'ın "demokrasi kesinlik yanılmasına karşı bir silahtır" tanımına vurgu yaparak demokrasinin, belirli düzeydeki kesinliği önlemenin bir yolu olduğunu iddia etmektedir. Demokrasinin insanları dünya hakkındaki cehaletlerini inkâr eden yöneticilere karşı koruduğunu iddia etmekte ve demokrasiye yönelik en büyük tehdidin kör ve aptal yöneticiler olduğunu vurgulayarak demokrasinin her türlü kibrin karşısında olduğunu belirtmektedir. İyi işlediğinde demokrasinin aslında bir erken uyarı sistemi olduğunu ve bilinmeyen sonuçların olası tehlikeleri konusunda uyarıda bulunduğunu ifade etmektedir.

Son olarak ise Wittgenstein'in "Kesinlik Üzerine" adlı eserinde çağdaş varlığımızın temelsizliği olarak nitelendirdiği "demagog" konusunu ele almaktadır. Wittgenstein dünyadaki tüm varlığımızın zamanla, belirsizlikle, akışla ve dönüşümle dolu olduğunu; güvenli bir zemin olmadığını ve deyim yerindeyse, üzerinde durabileceğimiz belli bir toprak olmadığını iddia etmektedir. Prof. Keane iyi işlemediği zaman demokrasilerin büyük belirsizliklere sebep olduğunu ve varlığımızın temelsiz olduğu hissini uyandırdığını öne sürmektedir.

Yazar Hakkında

Sydney Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapan Profesör John Keane lisans eğitimini Adelaine Üniversitesinde, yüksek lisans ve doktorasını Toronto üniversitesinde tamamladı. Demokrasi ve siyasi temsil teorisi konusunda çalışmalar yapan Prof. Keane demokrasi düşüncesine katkıları ile tanınmaktadır. "Whatever Happened to Democracy (2002)", "Global Civil Society (2003)", "Violence and Democracy (2004)", "The Life and Death of Democracy (2009)", "Democracy and Media Decadence (2013)", "Refiguring Democracy: The Spanish Political Laboratory (2017)" ve "The New Despotism (2020)" yazmış olduğu çok sayıda kitaplarından bazılarıdır. Aralarında "Sivil Toplum ve Devlet" (Ayrıntı Yayınları), "Medya ve Demokrasi" (Ayrıntı Yayınları), "Şiddet ve Demokrasi" (İmge Yayınevi) ve "Yeni Despotizm" in (İletişim Yayınları) olduğu çok sayıda kitabı Türkçeye çevrilmiştir. *The New York Times*, *Al Jazeera*, *the Times Literary Supplement*, *The Guardian*, *Harper's*, *the South China Morning Post* ve *The Huffington Post*'ta yazıları yayınlanmıştır. Yakın zamanda, beşeri bilimlere yaptığı olağanüstü küresel katkılardan dolayı 2021 Balzan Ödülü ve Holberg Ödülü'ne aday gösterilmiştir.

28 Mart 2022

PROJE HAKKINDA

İnsanlık ve Gezegen İçin Ortak Ufuk Tasavvuru

Dünya son derece sorunlu bir dönemden geçmektedir ve tüm insanlık derin bir kriz içinde görünmektedir. İnsanlık küresel düzeyde olduğu kadar tek tek ülkeler düzeyinde de ciddi ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel ve siyasi, krizler yaşamaktadır. Karşı karşıya kalınan meydan okumalar finansal çöküşlerden iklim değişikliğine, uluslararası terörizmden bölgesel çatışmalara, mülteci sorunundan yabancı düşmanlığına kadar çok çeşitli alanlarda ortaya çıkmaktadır.

Yaşanan krizler ve Pandemi ile ağırlaşan sorunlar romantik küreselleşme söylemlerini büyük oranda geçersiz kılmaktadır. Tarih akmaya devam etmektedir. Ancak, insanlığın ortak sorunlarına içe kapanarak, kutuplaşarak, önyargıları artırarak bir cevap bulunamayacağı da çok açıktır. Sorunlarımız ne kadar ağır olursa olsun, asla değiştirilemez bir kader ile karşı karşıya değiliz. Yaşadığımız sorunların esas olarak insanın yaptıklarından kaynaklandığı ve yine insani bir çabayla aşılabileceği inancındayız. Dünyanın birçok bölgesinde yaşanan bu derin krizi aşmak için çok farklı arayışlar olduğunu biliyoruz.

Bilinçli, sabırlı ve ortak bir çaba ile insanlığın yaşadığı sorunları aşabiliriz. Dünyanın çok farklı kültür ve coğrafyalarındaki haysiyetli insanların daha fazla dayanışma göstermesinin vakti çoktan gelmiştir. Tüm kimliklerimizin ötesinde insan onurunu esas alarak konuşma zamanıdır. Hakikati ve adaleti eksen olarak gören onurlu insanların ittifakı, insanlık için yeni bir dayanışma dönemi başlatabilecektir. Onurlu bir gelecek mümkündür. Dünyanın birikimi ile ve dünyaya hitap ederek yürüyecek bu süreçte, Türkiye'nin coğrafi, tarihi ve kültürel özellikleri ile ayrıcalıklı bir konuma sahip olduğuna ve insanlığın bu ortak çabasına ev sahipliği yapabileceğine inanıyoruz.

Proje kapsamındaki hedefimiz, dünyanın önde gelen düşünürlerini bir araya getirerek, gücünü insan haysiyetinden alan, insanlığa ortak bir ufuk sunmak için insanlığın ve gezegenin geleceğini bütünsel bir sinerji ile inşa etmeyi amaçlayan uluslararası bir fikir platformu oluşturmaktır. Kapadokya Üniversitesi olarak bu konudaki vizyonumuz; dünyanın önde gelen düşünürlerinin insanlığın ve gezegenimizin ortak geleceği için tasavvurlarını ortaya koyacakları, gözlemledikleri meydan okumalar ile fırsatları paylaşacakları bir akademik çalışmaya zemin sunmaktır.

Proje hakkında detaylı bilgiye <https://commonhorizon.kapadokya.edu.tr> adresinden ulaşabilirsiniz.

Kapadokya Üniversitesi (<https://kapadokya.edu.tr>) Nevşehir'in Ürgüp ilçesinde yakın dönemde kurulmuş bir vakıf üniversitesidir. Üniversite; çıkış noktası evrensel uygulaması milli olan bir eğitim anlayışıyla, Türkiye'yi 21. Yüzyılı gerçekçi bir şekilde yorumlayabilen ve bundan dolayı görüşleri önem ve değer gören, kendi alanında yetişmiş, bilgisini paylaşmaktan mutluluk duyan ve güvenilir yeni nesil kamuoyu önderleri yetiştirmektedir. Kapadokya Üniversitesi, akademik ve mesleki olmak üzere birbirlerinden feyz alan ve destekleyen iki sütunlu bir sistemi başarılı bir şekilde uygulamaktadır.

KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ
HAKKINDA